

Nr 114.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1926 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av två inom riksdagen väckta motioner angående anslag till anordnande av s. k. folkhögskolekurser i Härjedalen.

(2:a avd.)

Uti två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. P. Johansson*, nr 111, och den andra inom andra kammaren av herr *J. Olofsson* i Digernäs, nr 252, vilka hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för anordnande av s. k. folkhögskolekurser inom Härjedalen, i huvudsaklig överensstämmelse med därom framlagt förslag, bevilja ett extra anslag av 15,000 kronor samt därav för budgetåret 1926—1927 anvisa ett belopp av 5,000 kronor att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Till stöd för denna framställning anföres i motionen I: 111 följande:

»Under hösten 1925 anordnades på enskilt initiativ en folkhögskolekurs för Härjedalen i Floda-Koloniens lokaler i Wemdalens socken. Kursen var talrikt besökt och lämnade synnerligen gott resultat. Ombud för kommunerna inom provinsen beslöto därför på ett möte i Wemdalen den 15 november 1925 utse en kommitté med uppgift att söka utverka statsbidrag för att få flera dylika kurser till stånd.

I en till Konungen ställd skrivelse av den 30 november 1925 lämnar kommittén — sedan den framhållit, att ett verkligt och trängande behov av folkhögskoleundervisning för Härjedalen förefinnes — följande motivering för sin anhållan om statsbidrag till sådan undervisning:

'Inom länet arbetar visserligen redan en folkhögskola, Birka i Jämtland; man kan därför tycka, att Härjedalsungdomen bör söka sig till denna skola. Det är emellertid så, att lokalpatriotismen inom Härjedalen är stor, och den tidigare isoleringen från det övriga landet har gjort, att denna känsla tager sig former, vilka icke på andra orter förefinnas. Det är nog därför nödvändigt, att undervisningen ordnas inom landskapets egna gränser, och äro vi då förvissade om, att ett samhällsgagneligt resultat skall ernås. För skolfrågans ordnande inom landskapets gränser hava vi Härjedalens bebyggare med oss.

Vad den tillämnade skolformen vidkommer, måste den göras beroende av Härjedalens små ekonomiska förhållanden. I sådant avseende hava vi tänkt oss en 8 veckors folkhögskolekurs i ungefärlig överensstämmelse med den sistlidne höst inom landskapet hållna kursen och att sådana kurser anordnas 3 år i följd vid Floda i Wemdalen.

Dessa kurser böra i möjligaste mån anknytas till den fasta folkhögskolan i länet, den i Birka, därifrån lärare böra kunna sändas till Wemdalen under den begränsade tid, Wemdallsskolan skall pågå.

Vi få därför även underdånigast anhålla, att dessa lärare, som äro fast anställda vid folkhögskola, få räkna tjänstgöringen vid kurserna i Wemdalen sig till godo vid tjänsteårsberäkning.

För anordnande av en dylik folkhögskoleundervisning hava vi i bilagda ansökan anhållit om ett statsunderstöd om 5,000 kronor årligen under tre år. Kostnaden för kursernas anordnande hava vi beräknat till 7,000 kronor årligen. De utöver statsbidraget erforderliga 2,000 kronor är vår avsikt begära hos landsting och kommuner samt av enskilda för saken intresserade.

Den för deltagande i dessa kurser avsedda ungdomen torde i denna landsända mer än andra orter vara beroende av sitt vardagliga arbete, men under en å hösten anordnad 8 veckors kurs torde de lättare deltaga. Dessutom blir kostnaden för de deltagande åtskilligt lägre vid undervisning i hemorten, vilket är ett behjärtansvärt skäl, med hänsyn till befolkningens ringa ekonomiska bärkraft.

Vi äro förvissade om att de medel, som för en dylik Härjedalens folkhögskolekurs beviljas, skola lända landskapets befolkning till verklig nytta, och en djup och innerlig tacksamhetskänsla skall utgå från de många små hemmen i Härjedalens obygdar.

Kungl. skolöverstyrelsen, länsstyrelsen i Jämtlands län, folkhögskoleinspektören E. Ingers och föreläsningskonsulenten N. Lundahl, vilka avgivit yttrande över framställningen, hava samtliga tillstyrkt densamma.

Att Kungl. Maj:t icke upptagit ärendet i statsverkspropositionen, kan möjligen bero på att det icke inkommit i tillräckligt god tid; kungl. skolöverstyrelsens utlåtande är dagtecknat så sent som den 19 december 1925.

Det ifrågasatta anslaget är ju icke stort, men det skulle säkerligen verka mycket gott i Härjedalen, som med avseende på bildningstillfällen är sämre ställt än de flesta andra delar av vårt land.»

Utskottet, som tagit del av den i ärendet förefintliga utredningen, har ej kunnat undgå att skänka sitt beaktande åt de behjärtansvärda synpunkter, som känneteckna det nu motionsvis framförda yrkandet. Emellertid håller utskottet före, att, innan riksdagen på ett mera definitivt sätt binder sig för anslag för ifrågasatt ändamål, spörsmålet om grunder och villkor för anslaget utgående underkastas omprövning av Kungl. Maj:t och vederbörande statsmyndigheter. Då utskottet dock finner det önskligt, att verksamheten må kunna taga sin början under budgetåret 1926—1927, har utskottet ansett sig böra tillstyrka ett anslag av 3,000 kronor för nästa budgetår, och torde det därvid böra för sagda anslagsår få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma villkoren för anslaget utgående.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för anordnande av s. k. folkhögskolekurser i Härjedalen för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor, att utgå i enlighet med de villkor, Kungl. Maj:t må äga fastställa.

Stockholm den 4 maj 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, E. A. Hallin, J. G. Walles, P. A. Bergström, J. Jeansson* och *C. A. Carlsson* i Gävle;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blådinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *O. Nilsson* i Örebro, *B. F:son Holmgren, C. Lindskog, J. Olofsson* i Digernäs och *A. Danielsson*.

Reservation

av herrar *A. C. Lindblad* och *E. A. Hallin*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som tagit del av den i ärendet förefintliga utredningen, har ej kunnat undgå att skänka sitt beaktande åt de behjärtansvärda synpunkter, som känneteckna det nu motionsvis framförda yrkandet. Då emellertid utskottet håller före, att den föreliggande frågan och dess detaljer böra i varje fall av Kungl. Maj:t prövas, innan den hänskjutes till riksdagens avgörande, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning angående anordnande av s. k. folkhögskolekurser i Härjedalen samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning må kunna giva anledning».
